

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 20 noiembrie 2018
(OR. en)

14003/18

COMPET 751
MI 809
DIGIT 221

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	<i>Pregătirea reuniunii Consiliului Competitivitate din 29 noiembrie 2018</i> Document de dezbatere al Președinției – Viitorul pieței unice

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor un document de dezbatere al Președinției pe tema „Viitorul pieței unice”, în perspectiva Consiliului Competitivitate din 29 noiembrie 2018.

Document de dezbatere al Președinției pe tema „Viitorul pieței unice”

- (1) Scopul prezentei note este de a discuta despre calea pe care ar trebui să o urmeze piața unică a Uniunii Europene în următorii cinci ani și de a oferi o contribuție la reuniunea Consiliului European prevăzută pentru 13-14 decembrie 2018.
- (2) Anul acesta marchează cea de a 25-a aniversare a pieței unice, care este, fără nicio urmă de îndoială, una dintre cele mai mari realizări ale Uniunii Europene și care reprezintă nucleul proiectului european. Ea a permis întreprinderilor și consumatorilor europeni să profite de oportunități uriașe, de o gamă mai largă de produse și servicii, precum și de prețuri reduse. În ciuda succesului său, este nevoie totuși de mai mult. Sub imperiul urgenței impuse de concurența mondială, trebuie să profităm de oportunități, să facem față provocărilor ridicate de digitalizare și să realizăm o piață unică echitabilă și pregătită pentru viitor, care să ofere beneficii cetățenilor și antreprenorilor.
- (3) În acest scop, Grupul de lucru la nivel înalt pentru competitivitate și creștere, însărcinat să secondeze Coreperul în coordonarea politicilor care vizează competitivitatea și creșterea economică, s-a reunit la 8 noiembrie 2018 și a discutat despre scenarii de abordare a pieței unice în cadrul următorului ciclu de politici: grupul a discutat despre posibile obiective și acțiuni în materie de politici, precum și despre modalități de garantare anticipată a faptului că sunt luate măsuri adecvate pentru a se asigura respectarea normelor pieței unice¹.

¹ Documentul 13512/18, document de dezbatere al Președinției din 24 octombrie 2018 pe tema „Viitorul pieței unice”.

- (4) În primul rând, discuția a scos în relief faptul că **viitoarea piață unică ar trebui să se concentreze pe oportunități, iar nu pe deficiențe**. Este evident că finalizarea pieței unice sau înlăturarea barierelor rămase nu sunt obiective în sine, ci, mai degrabă, mijloace prin care se urmărește obținerea unei Uniuni Europene mai unificate și mai competitive². Participanții la discuție au părut să favorizeze concentrarea mai mare a atenției asupra aspectelor legate de competitivitatea externă a UE. De aici rezultă o nouă abordare față de elaborarea politicilor care vizează piața unică, una axată pe acțiuni concrete prin care să se profite de oportunități și să se livreze rezultate autentice, astfel încât antreprenorii și cetățenii să devină punctul focal al procesului nostru de elaborare de politici și astfel încât normele și instrumentele existente să funcționeze.
- (5) În al doilea rând, discuția a revelat nevoia **unei abordări mai globale** față de viitoarea piață unică. Participanții la discuție au furnizat dovezi în sprijinul acestui punct. Este clar că piața unică nu se rezumă doar la un amalgam de bunuri și servicii, având în vedere că este afectată de politicile din domeniul transporturilor, energiei, sănătății, telecomunicațiilor, fiscalității, educației, mediului și din alte domenii. Cu toate acestea, dacă scopul final este stimularea competitivității globale a UE, în acest caz nu se pot trasa granițe artificiale între politicile diferite, dar interconectate, ale UE. În mod deosebit, politica referitoare la piața unică ar trebui să coaguleze și să scoată în evidență interconexiunile și implicațiile dintre aceasta, digitalizare și politica industrială.

² Articolul 2 al Tratatului de la Roma stabilește un obiectiv pentru piața unică. „Comunitatea are ca misiune, prin instituirea unei piețe comune și prin apropierea treptată a politicilor economice ale statelor membre, să promoveze în întreaga Comunitate o dezvoltare armonioasă a activităților economice, o creștere durabilă și echilibrată, o stabilitate crescândă, o creștere accelerată a nivelului de trai și relații mai strânse între statele pe care le reunește.”

- (6) În primă instanță, s-a argumentat că trebuie aplicate aceleași reguli, în egală măsură, atât online, cât și offline, și că eliminarea acestei distincții ar constitui un pas important în direcția unificării cadrului de reglementare aplicabil pieței unice. Strategia privind piața unică digitală a contribuit semnificativ la dezvoltarea pieței unice însă, de la crearea sa, realitățile politice și provocările economice și sociale s-au schimbat – **sentimentul general actual este că nu mai este nevoie de o piață unică digitală, ci, mai degrabă, de o piață unică digitalizată.** S-a ajuns la concluzia că performanța digitală a UE nu este frânată de chestiuni care afectează piața unică digitală, ci, mai degrabă, de lipsa unei abordări integrate privind digitalizarea, de absența unui sentiment al urgenței în fața concurenței globale acerbe și de disfuncționalitățile pieței unice actuale³.
- (7) Economia se distanțează din ce în ce mai mult de piața tradițională a bunurilor manufacturate și intră în era digitală a bunurilor strâns legate de servicii și economii bazate pe date. Această nouă realitate economică constituie o provocare care trebuie abordată deoarece, cu cât piața se orientează mai mult către servitizare⁴ și către economia datelor, cu atât mai vătămătoare vor deveni disfuncționalitățile pieței unice. Întrebarea cu care ne confruntăm astăzi nu se referă numai la modul în care putem îmbunătăți funcționarea pieței unice, ci și la modul în care ne putem asigura menținerea nivelului actual de integrare a pieței⁵. Acest lucru va necesita, la rândul său, **acțiuni ferme în două domenii de importanță majoră: serviciile și datele.** Va fi crucial să abordăm provocarea productivității UE exploatând la maximum oportunitățile oferite de următorul val al tehnologiilor digitale.

³ Analiză politică a ECIPE (2018) efectuată de Fredrik Erixon și Philipp Lamprecht și intitulată “The Next Steps for the Digital Single Market: From Where do We Start?”, p. 12.

⁴ Servitizarea înseamnă că „bunurile și serviciile se întrepătrund, un proces pe care unii îl descriu ca pe o economie a «servitizării», a «servicificării» sau a «manuserviciilor»”. OCDE, OMC și Grupul Băncii Mondiale. Raport pregătit pentru a fi prezentat în cadrul reuniunii miniștrilor comerțului ai G20, desfășurată la Sydney, Australia, la 19 iulie 2014, și intitulat „Global Value Chains: Challenges, Opportunities, and Implications for Policy”, p. 15.

⁵ „Economia europeană a suferit schimbări structurale profunde și, pe măsură ce profilul său s-a transformat, a pătruns mai adânc în sectoare și domenii în care piața unică este foarte puțin prezentă. Cu cât economia Europei devine din ce în ce mai dependentă de servicii și de sectorul digital, cu atât mai mult se va restrânge piața unică în Europa.” Document de lucru al ECIPE (2016), avându-i ca autori pe Fredrik Erixon și pe Rositsa Georgieva și intitulat “What is Wrong with the Single Market?”, p. 19.

- (8) Din nefericire, progresul în ceea ce privește furnizarea de servicii transfrontaliere este în impas. Aceasta în contextul în care există informații clare care demonstrează că **piețele serviciilor sunt esențiale pentru economia UE**, fiind responsabile pentru 71 % din valoarea adăugată a UE și pentru 68 % din locurile de muncă din UE, și că există oportunități uriașe în acest sector rămase neexploatate, având în vedere că integrarea comercială a serviciilor pe teritoriul UE (situată la 6,6 %) se plasează mult în urma celei a bunurilor (20,6 %)⁶. Știm care sunt sectoarele în care este indispensabil să se acționeze, de exemplu serviciile pentru întreprinderi, construcțiile și serviciile vizând vânzarea cu amănuntul, dar în care rezultatele se lasă așteptate, cu toate că se constată o presiune scăzută în direcția competitivității, o creștere lentă a productivității, o absență a schimburilor comerciale și a investițiilor transfrontaliere, precum și o mobilitate scăzută a forței de muncă aferente⁷. Situația nu se explică prin lipsa eforturilor sau a stabilirii de priorități, având în vedere că Comisia a propus din 2017 pachetul privind serviciile, menit să îmbunătățească funcționarea pieței unice a serviciilor⁸. Cu toate acestea, rezultatele nu sunt încurajatoare, întrucât mai puțin de jumătate din inițiativele propuse au fost preluate de Comisia Europeană și de statele membre.
- (9) În plus, o nouă serie de servicii este în curs de a fi creată, în baza progreselor tehnologice și a datelor. În acest context, există voci care solicită instituirea principiului **fluxului liber al datelor**, alături de cele patru libertăți actuale ale pieței unice: nu numai pentru că datele nu se înscriu în niciuna dintre cele patru categorii actuale, dar și datorită importanței lor subiacente și a legăturilor cu majoritatea celorlalte sectoare. Pe măsură ce drepturile de proprietate, de acces și de utilizare a datelor devin tot mai relevante, trebuie luate decizii importante privind aspectele legate de concurență și de politica de comerț exterior, iar gradul de informare cu privire la impactul lor potențial trebuie sporit.

⁶ Comisia Europeană. Semestrul european – fișă tematică. Piețele serviciilor (2017).

⁷ *Ibidem*.

⁸ O economie a serviciilor avantajoasă pentru europeni (2017) – http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-23_ro.htm

- (10) Dar noțiunea de abordare globală nu se oprește aici. În majoritatea cazurilor, impedimentele din calea unei piețe unice pe deplin funcționale vin din zonele situate în afara politicilor care vizează competitivitatea. Aceasta este o dilemă foarte veche, care trebuie rezolvată la un moment dat dacă se dorește obținerea/punerea în aplicare a unei abordări mai globale. În acest sens, una dintre ideile vehiculate se referă la numirea unui **vicepreședinte al Comisiei Europene responsabil pentru piața unică**, pentru a se garanta o abordare transversală⁹.
- (11) Mai mult, s-a susținut că politicile UE ar trebui să asigure rezultate concrete pentru antreprenori, consumatori și cetățeni și că, prin urmare, toate **inițiativele UE ar trebui să fie axate pe utilizator încă din faza de concepere**. Criticile se referă în acest caz la faptul că nu este întotdeauna clar care sunt problemele de la fața locului a căror rezolvare se urmărește și care sunt oportunitățile valorificate. Aceasta înseamnă plasarea beneficiilor pentru utilizatorul final (fie că este vorba despre IMM-uri, întreprinderi nou-înființate sau consumatori) în centrul oricărei noi inițiative, ajungându-se astfel la rezolvarea unor probleme reale și la valorificarea unor oportunități autentice, astfel cum sunt acestea percepute la fața locului. Pentru ca acest lucru să se întâmple, este nevoie de o analiză economică mai detaliată și mai centrată, bazată pe fapte și dovezi economice clare privind funcționarea piețelor, pentru a se identifica oportunitățile și potențialul neexploatat, precum și obstacolele principale din calea pieței unice. În acest fel, legiuitorii sunt obligați să ia în considerare toate aspectele politicilor UE care îi afectează pe utilizatori; totodată, aceștia sunt determinați să privească dincolo de domeniile lor de politici. Această nouă abordare poate conduce la găsirea unor soluții mai adaptate (de exemplu, pentru fiecare sector) și la utilizarea unei game largi de instrumente de politici.

⁹ WK 13467/2018, documentul de dezbatere al Consiliului de la Lisabona (2018) intitulat „Digital Europe: Next Steps – A European Agenda for the Digital-9+”, p.11.

- (12) Una dintre temele recurente în discuțiile despre viitorul pieței unice este **punerea în practică, aplicarea și asigurarea respectării cadrelor de reglementare a pieței unice**, mai ales în sectorul serviciilor. Este clar că multe dintre obstacolele din calea pieței unice nu sunt neapărat consecința actelor legislative depășite sau insuficient armonizate ale Uniunii, ci ar putea fi rezultatul implicării politice insuficiente a statelor membre. În acest context, au fost propuse numeroase idei. Conform uneia dintre acestea, statele membre ar trebui să fie implicate la nivel înalt (de exemplu, la nivel de miniștri) încă din primele etape ale procesului decizional, înainte de a se avea în vedere și alte eventuale măsuri viitoare, pentru a determina implicarea lor politică și angajarea lor politică mai târziu. Dialogurile suplimentare la nivel tehnic ar trebui să asigure faptul că măsurile sunt adaptate exigențelor viitorului și adecvate obiectivelor urmărite, pe fundalul soluțiilor existente în statele membre. Tablou de bord al pieței unice și semestrul european ar trebui utilizate pe scară mai largă pentru a oferi evaluări *inter pares* și analize pertinente privind unele dintre tendințele pieței unice. O altă idee se referă la conceperea unui sistem de detectare a problemelor și de tratare a plângerilor mai coerent, prin interconectarea unor mecanisme precum SOLVIT și EU Pilot, și la instituirea, în plus, a unui sistem care să permită înregistrarea plângerilor direct pe lângă Comisia Europeană. Nu în ultimul rând, axarea în mai mare măsură pe crearea de standarde comune a fost identificată drept o posibilă cale de urmat.
- (13) Mai mult, numeroase dintre studiile privind perspectivele de viitor ale pieței unice promovează ideea **unor inițiative experimentale restrânse în legătură cu piața unică**. Ar putea fi vorba aici de un grup de pionieri în acest domeniu sau, pur și simplu, de pilotarea unor experimente în legătură cu piața unică¹⁰. La final, bunele practici ar putea fi diseminate și implementate pe scară mai largă, pe baza unor astfel de teste. Acest lucru ar crea un impuls suplimentar, ar spori legitimitatea procesului și ar stimula implicarea la nivel politic.

¹⁰ Consiliul de la Lisabona (2018), *op.cit*, paginile 11 și 16; analiză politică a ECIPE (2018), *op.cit*, p.12.

- (14) Europa are nevoie de politici orientate spre viitor, care să poată supraviețui în confruntarea cu schimbările tehnice potențiale și cu provocările de ordin digital, precum și de un spirit de leadership pentru a pune în aplicare astfel de politici și a asigura respectarea lor. Sarcina ce revine noii Comisii Europene și statelor membre este să găsească calea de mijloc între diferitele viziuni privind viitorul aflate în competiție și să descopere cum pot fi valorificate la maximum oportunitățile oferite de digitalizare, precum și de tehnologiile noi și emergente, în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor UE în egală măsură.

Întrebări pentru dezbateri:

- 1. Având în vedere gama variată de idei privind calea pe care o va urma piața unică pe viitor, care sunt cele trei chestiuni prioritare sau acțiuni concrete legate de piața unică asupra cărora ar trebui să se concentreze viitoarea Comisie Europeană?**

 - 2. Nu numai Comisia Europeană este responsabilă pentru stabilirea unei agende viitoare referitoare la piața unică pentru Uniunea Europeană. Prin urmare, ce ar putea face statele membre în următorii cinci ani pentru a facilita o mai bună funcționare a pieței unice?**
-